

Leikkausosasto

Mikkeli

Oma- valvonta suunnitelma

Lukijalle

Tämä on Eloisan Mikkelin leikkausosaston omavalvontasuunnitelma. Dokumentti on tuotettu perinteisen tekstidokumentin sijaan näyttöruuduille sopivassa 16:9-muodossa, ja siihen on lisätty erilaisia kuvia ja kaavioita, jotta omavalvontasuunnitelma olisi mahdollisimman helposti luettavissa ja omaksuttavissa niin henkilöstön kuin asiakkaidenkin toimesta, ja sen käsittely yhteisesti valkokankaalta olisi mahdollisimman helppoa. Dokumentti on laadittu Valviran antaman määräyksen (1/2024) mukaisesti, joka tuli voimaan 15.5.2024. Lomake kattaa kaikki määräyksen asiakokonaisuudet ja jokainen palvelupiste ottaa omassa omavalvontasuunnitelmassaan esille ne asiat, jotka toteutuvat palvelun käytännössä.

Sisällysluettelo

Palvelupisteen tiedot

Palveluntuottajaa koskevat tiedot.....

Omavalvontasuunnitelman laatiminen.....

Pääset navigoimaan
dokumentissa
klikkaamalla otsikoita
(ctrl + klikkaus)

Toimintaperiaatteet ja käytännöt

Toiminta-ajatus, arvot ja toimintaperiaatteet.....

Omavalvonnan toimeenpano ... ..

Potilaan asema ja oikeudet.....

Palvelun sisällön omavalvonta.....

Potilasturvallisuus.....

Potilastietojen käsittely ja kirjaaminen...

Kehittäminen ja seuranta

Yhteenveto kehittämissuunnitelmasta.....

Omavalvontasuunnitelman seuranta.....

Leikkausosasto/Mikkeli tiedot

Palveluntuottajaa koskevat tiedot

Palveluntuottaja

Nimi: Eloisa (Etelä-Savon hyvinvointialue)

Y-tunnus: 3221315-8

Operatiivinen tulosalue

Leikkausosasto

Mikkelin keskussairaala

Etelä-Savon hyvinvointialue

Porrassalmenkatu 35-37 50100 Mikkelä

Leikkausosasto tarjoaa anestesia- ja leikkaushoitopalveluja ensisijaisesti Etelä-Savon hyvinvointialueen väestölle ja tällä alueella tilapäisesti oleskeleville akuutin leikkaushoidon tarpeessa oleville. Leikkausosasto tarjoaa palveluja myös muiden hyvinvointialueiden väestölle.

Omavalvontasuunnitelman laatiminen

Omavalvonnan suunnittelusta vastaava henkilö tai henkilöt

Tämä omavalvontasuunnitelma on laadittu leikkausosaston osastonhoitajan, anestesiyllilääkärin ja työntekijöiden yhteistyönä.

Henkilöstö on osallistunut suunnitelman laatimiseen seuraavasti:

Osastonhoitaja ja apulaisosastonhoitaja ovat vastanneet omavalvontasuunnitelman laatimisesta.

Henkilöstö on osallistunut omavalvontasuunnitelman laadintaan tutustumalla suunnitelmaan ja ehdottamalla siihen omia huomioitaan.

Anestesiaan liittyvät asiat katsonut anestesiyllilääkäri

Omavalvonnan suunnittelusta ja seurannasta vastaa:

Pia Matson vs.osastonhoitaja, Salli Koiramäki oper. tulosaluepäällikkö

0443512706

pia.matson@etelasavonha.fi

Omavalvontasuunnitelman päivittäminen

Omavalvontasuunnitelma tarkastetaan ja päivitetään vuosittain sekä silloin, kun toiminnassa tapahtuu palvelun laatuun ja asiakasturvallisuuteen liittyviä muutoksia. Omavalvonnan vastuhenkilö huolehtii yhdessä henkilöstön kanssa omavalvontasuunnitelman ajantasaisuudesta.

Omavalvontasuunnitelman julkisuus

Ajan tasalla oleva omavalvontasuunnitelma on julkisesti nähtävillä, jotta asiakkaat, omaiset ja omavalvonnasta kiinnostuneet voivat helposti ja ilman erillistä pyyntöä tutustua siihen.

Omavalvontasuunnitelma on nähtävissä asiakkaille Eloisan internetsivuilla

Omavalvontasuunnitelma on nähtävissä henkilöstölle Palvelupisteen toimistoissa ja Eloisan IMS-järjestelmässä.

Toimintaperiaatteet & käytännöt

Toiminta-ajatus, arvot ja periaatteet

Omaavonnan toimeenpano

Potilaan asema ja oikeudet

Leikkaustoiminnan omaavonta

Potilasturvallisuus

Potilastietojen käsittely ja kirjaaminen

Toiminta-ajatus, arvot & toimintaperiaatteet

Yksikön toiminta toteuttaa Eloisan yhteistä strategiaa

MISSIO:

MYÖ YHESSÄ – TERVEYTTÄ JA TURVAA ETELÄ-SAVOSSA

ARVOT:

YHDENVERTAISUUS

ASIAKASLÄHTÖISYYS

ROHKEUS

TURVALLISUUS

VISIO:

ASUKKAAMME SAAVAT TARVETTAAN
VASTAAVAT VAIKUTTAVAT PALVELUT,
JOTKA VAHVISTAVAT LUOTTAMUSTA.

SÄILYTÄMME ALUEELLISEN
ITSEHALLINTAOIKEUDEN.

TAVOITTEET:

Katamme taloudellista alijäämää v. 2026 alkaen • Palvelumme vastaavat asukkaiden tunnistettuun tarpeeseen • Palvelumme ovat sujuvia, laadukkaita ja vaikuttavia • Meillä työskentelee tyytyväinen ja sitoutunut henkilöstö • Olemme luotettava ja osallistava kumppani

Etelä-Savon
hyvinvointialue**ELOISA**

Toiminta-ajatus, arvot ja toimintaperiaatteet

Toiminta-ajatus

Leikkausosaston toiminta perustuu lainsäädäntöön eli Suomen perustuslakiin, lakiin potilaan asemasta ja oikeuksista, terveydenhuoltolakiin ja lakiin hyvinvointialueesta.

Leikkausosaston toiminta perustuu näyttöön ja hyviin hoito- ja toimintakäytäntöihin. Toiminnan on oltava laadukasta, turvallista ja asianmukaisesti toteutettua.

Leikkausosasto toteuttaa suunniteltua ja päivystyksellistä leikkaushoitoa pääasiassa Etelä-Savon hyvinvointialueella asuville ja oleskeleville. Leikkausosastolla hoidetaan myös muiden hyvinvointialueiden potilaita.

Suunniteltuun leikkaukseen tulevat potilaat tulevat sairaalaan leikkauspäivänä ja kotiutuvat suoraan heräämöstä tai menevät jatkohoitoon operatiiviselle vuodeosastolle.

Arvot ja toimintaperiaatteet

Eloisan yhteiset arvot ohjaavat leikkausosaston toimintaa:

yhdenvertaisuus

vaikuttavuus

asiakaslähtöisyys

turvallisuus

rohkeus

Omavalvonnan johtaminen ja valvonta

Leikkausosaston osastonhoitaja vastaa leikkausosaston omavalvonnan toteutumisesta. Laatii omavalvontasuunnitelman yhteistyössä henkilöstön kanssa. Käsittelee epäkohdat, korjaa ne ja raportoi palvelualuepäällikölle ja valvontatiimille. Ohjaa henkilöstöä ilmoitusvelvollisuudesta ja omavalvonnan toteuttamisesta palvelupisteessä. Raportoi omavalvontasuunnitelman seurannasta ja kehittämistoimenpiteistä.

Anestesiaylilääkäri vastaa leikkausosaston anestesiatoimintaan liittyvästä johtamisesta, anestesiaalääkäreiden esihenkilötyöstä ja omavalvonnan toteutumisesta, toteuttaen Eloisan strategiaa ja arvoja. Yhdessä osastonhoitajan kanssa he vastaavat toiminnan potilasturvallisuudesta, laadusta, sujuvuudesta ja henkilöstön hyvinvoinnista. Lisäksi ylilääkäri tekee tiivistä yhteistyötä tulosaluepäällikön ja vastaavan ylilääkärin kanssa, toimii työnantajan edustajana klinikassaan ja edustaa erikoisalaansa sisäisessä ja ulkoisessa viestinnässä Osallistuu haittatapahtumailmoitusten käsittelyyn sekä puuttuu mahdollisiin epäkohtiin ja ongelmiin, jotka raportoidaan anestesiaalääkäreiden päivittäisessä aamuraportissa. Laatii vastineet oman alan muistutuksiin ja potilasvahinkoilmoituksiin.

Operatiivinen tulosaluepäällikkö johtaa palvelualueen toimintaa ja vastaa sen toiminnasta ja taloudesta. Vastaa palveluntuottajan, oman toiminnan ja alihankkijan omavalvonnasta, toiminnan laadusta ja asianmukaisuudesta. Tekee yhteistyötä valvontatiimin kanssa valvonnan yhteydessä (välittää sopimustietoa valvontatiimille valvonnan yhteydessä). Vastaa palvelualueensa yksityisten palveluntuottajien kanssa tehtyjen sopimusten noudattamisesta. Vastaa omavalvonnan toteutumisesta omalla palvelualueellaan yhteistyössä palvelupisteen palveluesihenkilön kanssa. On palveluyksikön vastuuhenkilö. Vastaa hoitoon pääsyn, määräaikojen ja mitoitusten omavalvonnasta ja raportoinnista. Huolehtii palvelualueensa omavalvontasuunnitelmien laadinnan toimeenpanosta. Toimii valvontatiimin yhteyshenkilönä ja osallistuu valvontakäynneille sovitusti. Ohjaa yksityistä palvelutuotantoa tuottamiseen liittyvistä asioista. Osallistuu vuosittaisen valvontasuunnitelman laadintaan yhteistyössä valvontatiimin kanssa. Vastaa osaltaan riskien arvioinnista, tunnistamisesta ja toimenpiteiden toteutuksesta mukaan lukien varautuminen.

Terveyspalvelujen toimialajohtajalla ja muilla esihenkilöillä on taloudellinen ja tuotannollinen kokonaisvastuu. Toimialajohtaja vastaa palveluntuottajan, oman toiminnan ja alihankkijan omavalvonnasta, toiminnan laadusta, asianmukaisuudesta yhdessä palvelualuepäällikön kanssa. Vastaa omavalvonnan toimeenpanosta omalla toimialallaan omavalvontaohjelman mukaisesti..

Johtajaylilääkäri toimii terveydenhuollon toimintayksikön vastaavana lääkärinä ja johtaa ja valvoo hyvinvointialueen terveyden- ja sairaanhoitoa. Valvoo toiminnan laatua ja potilasturvallisuutta. Voi antaa laissa määriteltyjä tehtäviä ja muuta johto- ja valvontavastuuta organisaatiossa alemmalle viranhaltijalle. Vastaa hyvinvointialueen terveydenhuollon yleisestä ohjauksesta, suunnittelusta, kehittämisestä ja omavalvonnan valvonnasta. Toimii valvontatiimin työtä ohjaavana esihenkilönä. Käsittelee terveydenhuollon kantelut ja muistutukset. Ohjaa viranomaisten omavalvonnallisesti käsiteltäväksi siirretyt asiat valvontatiimin käsittelyyn. Laatii vuosittaisen valvontasuunnitelman yhteistyössä valvontatiimin kanssa. Vastaa terveydenhuollon osalta (esim. hoitoon pääsy) raportoinnista.

Valvontatiimi valvoo hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevan oman palvelutuotannon ja yksityisten palveluntuottajien omavalvonnan toteutumista. Valvoo sopimusten noudattamista valvonnan yhteydessä. Vastaa palvelunjärjestäjän toteuttamasta ohjaus- ja valvontavelvoitteesta. Vastaa osaltaan viranomaisyhteistyöstä. Vastaa omavalvontaohjelman päivittämisestä. Käsittelee ne epäkohdat, jotka tulevat valvontatiimin. Vastaa lakisääteisten mitoitusten määräaikojen omavalvonnan valvonnasta. Ilmoittaa viranomaiselle ne poikkeamat, joita ei saada omavalvonnallisesti korjattua. Toteuttaa valvontakäyntejä (ennakollinen, suunnitelmallinen ja reaktiivinen). Kirjaa valvonnan toimenpiteet asianmukaisesti asianhallintajärjestelmään ja/tai valvontatyökaluun. Tekee vuosittaisen valvontasuunnitelman. Seuraa ja raportoi omavalvontaohjelman mukaisesti 4 kk:n välein. Tuottaa valvonnan toimenpiteiden vuosiraportin aluehallitukselle.

Palvelun toimintaperiaatteet

YHDENVERTAISUUS

Potilaita kohdellaan tasavertaisesti.
Työskentely mahdollistetaan kaikille tasavertaisessa työympäristössä
Ammattiryhmät kunnioittavat ja arvostavat toistensa työtä tavoitteena potilaan paras mahdollinen hoito

TURVALLISUUS

Tarkistuslistan käyttö
Salassapitovelvollisuus
Laitteiden ja suojainten asianmukainen käyttö
Tehokas ja saumaton tiedonkulku
Toimintakortit poikkeustilanteissa
Suomen Anestesiologiyhdistyksen toimintakortit harvoin ilmaantuneissa hätätilanteissa.

ROHKEUS

Pyrimme kehittämään potilaiden hoitoprosessia ennakkoluulottomasti näyttöön perustuen
Työyhteisömme sallii eriäviä mielipiteitä ja antaa mahdollisuuden niiden esiin tuomiseen ja vastaanottoon
Pystymme päätöksentekoon myös paineen alla ja vaikeissa muuttuvissa tilanteissa

POTILASLÄHTÖISYYS

Toimintamme perustuu potila tarpeisiin huomioiden potilaskohtaiset erityistarpeet

Oma- valvonnan toimeenpano

Omavalvonnan toimeenpano

Riskien ja epäkohtien tunnistaminen ja niiden korjaaminen

Potilasturvallisuutta vaarantavien riskien tunnistaminen on omavalvontasuunnitelman ja omavalvonnan toimeenpanon lähtökohta.

Ilman riskien tunnistamista ei riskejä voida ennaltaehkäistä eikä toteutuneisiin epäkohtiin voida puuttua suunnitelmallisesti. Omavalvonta perustuu riskienhallintaan, jossa palveluun liittyviä riskejä ja mahdollisia epäkohtien uhkia arvioidaan monipuolisesti asiakkaan saaman palvelun näkökulmasta.

Riskit voivat aiheutua esimerkiksi riittämättömästä henkilöstömitoituksesta, toimintakulttuurista, perusteettomasta potilaan itsemääräämisoikeuden rajoittamisesta tai fyysisestä toimintaympäristöstä (esim. esteettömyydessä ja toimitilojen soveltuvuudessa esiintyy ongelmia tai vaikeakäyttöiset laitteet). Usein riskit ovat monien toimintojen summa.

Riskienhallinnan onnistuminen edellyttää, että työyhteisössä on avoin ja turvallinen keskusteluympäristö, jossa sekä henkilöstö että potilaat ja heidän omaisensa uskaltavat tuoda esille laatuun ja potilasturvallisuuteen liittyviä havaintojaan. Riskienhallinnan luonteeseen kuuluu, ettei työ ole koskaan valmista.

Terveydenhuollon palveluissa mahdollisesti ilmeneviä riskejä ja/tai epäkohtia ovat turvallisuusriskit, potilaalle tapahtuneet vaaratilanteet, kuten läheltä piti -tilanteet, haittatapahtumat ja lääkepoikkeamat sekä potilaan epäasiallinen kohtelu. Henkilökunta tekee kaikista läheltä piti -tilanteista tai

potilaalle tapahtuneista poikkeamatilanteista ilmoituksen ja lähettää sen esihenkilön käsiteltäväksi.

Potilaat voivat kertoa havaitsemistaan riskeistä, uhista, epäkohdista tai laatupoikkeamista suoraan työntekijöille, jotka vievät tiedon esihenkilölle käsiteltäväksi tilanteen mukaisesti. Potilailla ja heidän läheisillään on mahdollisuus tehdä ilmoitus myös [Eloisan internetsivuilla](#).

Ilmoitusvelvollisuus (Valvontalaki 29 §)

Työntekijän on ilmoitettava viipymättä salassapitosäännösten estämättä leikkausosaston esihenkilölle tai muulle toiminnan valvonnasta vastaavalle henkilölle, jos hän tehtävissään huomaa tai saa tietoonsa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan asiakkaan tai potilaan sosiaali- tai terveydenhuollon toteuttamisessa taikka muun lainvastaisuuden.

Ilmoituksen vastaanottaneen henkilön on ilmoitettava asiasta tulosaluepäällikölle. Esihenkilön ja tulosaluepäällikön on ryhdyttävä toimenpiteisiin epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan taikka muun lainvastaisuuden korjaamiseksi. Ilmoitus voidaan tehdä salassapitosäännösten estämättä.

Ilmoitus tehdään Kerralla-valikossa olevalla sähköisellä lomakkeella, jonka yksikön esihenkilö käsittelee.

Käsitteet ja käsitehierarkia

Riski

Potilasturvallisuutta vaarantava riski:

- laite/laitteen käyttö
- hoitomenetelmä/hoitaminen
- lääke/lääkitys
- potilaskohteeseen liittyvä turvallisuusriski

Riskienhallinta

Seurauksiltaan merkittävien kielteisten tapahtumien järjestelmällistä määrittelyä ja niihin varautumista.

Riskienhallinnalla varmistetaan, että organisaatiolla on riittävästi tietoa toiminnan, toimijoiden ja toimintaympäristön riskeistä.

Poikkeama

Mikä tahansa suunnitellusta tai sovitusta poikkeava tapahtuma, joka voi johtaa haittatapahtumaan. Poikkeama voi johtua tekemisestä, tekemättä jättämisestä tai suojausten pettämisestä.

Epäkohta tai

epäkohdan uhka

Epäkohdalla tarkoitetaan esim. potilasturvallisuudessa ilmeneviä puutteita, potilaan kaltoinkohtelua ja toimintakulttuuriin sisältyviä potilaalle vahingollisia toimia. Kaltoin kohtelulla tarkoitetaan fyysistä, psyykkistä tai lääkkeillä aiheutettua toimintaa. Toimintakulttuuriin sisältyvissä ongelmassa voi olla kyse esimerkiksi yksilön perusoikeuksien tosiasiallisesta rajoittamisesta vakiintuneena käytäntönä ilman lainsäädännössä olevien edellytysten täyttymistä. Muulla lainvastaisuudella tarkoitetaan palveluja ja niiden saatavuutta tai järjestämistä tai potilaan oikeuksista annetun sääntelyn rikkomista.

Vaaratilanne

Potilaan turvallisuuden vaarantava tapahtuma, joka aiheuttaa haittaa potilaalle (haittatapahtuma) tai voi aiheuttaa haittaa potilaalle (läheltä piti-tapahtuma).

Haittatapahtuma

Potilaan turvallisuuden vaarantava tapahtuma, joka

aiheuttaa haittaa potilaalle

Läheltä piti -tilanne

Vaaratilanne, joka olisi voinut aiheuttaa haittaa potilaalle. Haitalta vältyttiin joko sattumalta tai siksi, että poikkeama tai vaaratilanne havaittiin ja haitalliset seuraukset pystyttiin estämään ajoissa

Omavalvonnan toimeenpano

Riskienhallinnan järjestelmät ja menettelytavat (1/3)

Riskienhallinnassa laatua ja potilasturvallisuutta parannetaan tunnistamalla jo ennalta ne kriittiset työvaiheet, joissa toiminnalle asetettujen vaatimusten ja tavoitteiden toteutuminen on vaarassa. Riskienhallintaan kuuluu suunnitelmallinen epäkohdista ja niiden uhista. toiminta epäkohtien ja todettujen riskien poistamiseksi tai minimoimiseksi.

Riskienhallinta ja omavalvonta ovat osa jokapäiväistä arjen työtä palveluissa. Palvelupisteen vaarojen ja riskien arviointi tehdään HaiPro-riskienarviointilomakkeelle. Riskienarviointi tulee päivittää aina tarpeen mukaan sekä säännöllisesti, esimerkiksi toimintaan tai työtapoihin kohdistuvien muutosten yhteydessä. Hyvin toteutettu ja kattava riskienarviointi nostaa esille työpaikan turvallisuuteen liittyvät kehittämistarpeet.

Osana riskienhallinnan toimeenpanoa **toteutuneet vaaratilanteet** (läheltä piti -tilanteet ja haittatapahtumat) **ilmoitetaan, käsitellään, raportoidaan ja toteutetaan korjaavat toimenpiteet**. Työkaluna toimii **vaaratilanneilmoitus järjestelmä** (HaiPro®). Henkilökunta tekee kaikista läheltä piti -tilanteista tai asiakkaalle/potilaalle tapahtuneista vaaratilanteista sähköisesti ilmoituksen ja lähettää sen lähiesihenkilön käsiteltäväksi.

Päivittäiset vaaratilanteet anestesiatoiminnassa käydään läpi anestesia lääkeiden raportilla ja näihin pyritään puuttumaan mahdollisimman nopeasti.

Muista palvelussa havaituista laatu poikkeamista tai epäkohdista (esim. potilaan epäasiallinen kohtelu) **tehdään ilmoitus** toiminnasta vastaavalle taholle esim. omalle esihenkilölle.

Henkilökunta perehdytetään omavalvonnan periaatteisiin ja toimeenpanoon ja

näitä koskeviin ohjeistuksiin mukaan lukien henkilökunnalle laissa asetettu velvollisuus ilmoittaa potilasturvallisuutta ja palvelun laatua koskevista epäkohdista ja niiden uhista.

Luettelo leikkausosaston käytössä olevista riskienhallinnan/ omavalvonnan ohjeista:

Lääkehoitosuunnitelma

Palo- ja pelastussuunnitelma
mm. turvallisuuskävely

Suoronnettomuus toimintaohjeet
• toimintakortit

Toimenpidekohtaiset
toimintaohjeet

Hygienia-ohjeet

Laitteiden käyttö-ohjeet

Riskienarviointi ja
työpaikkaselvitykset

Valmiussuunnitelma

Omavalvonnan toimeenpano

Riskienhallinnan järjestelmät ja menettelytavat (2/3)

Vaaratapahtumien raportointi ja käsittely

Vaaratapahtumien käsittelyyn kuuluu tapahtumien kirjaaminen, käsittely ja raportointi sekä korjaavien toimenpiteiden toteuttaminen. Lisäksi tapahtumista keskustellaan työntekijöiden kanssa. Jos tapahtuu vakava, korvattavia seurauksia aiheuttanut haittatapahtuma, potilasta tai omaisia informoidaan korvausten hakemisesta. Vakavista vaaratapahtumista ilmoitetaan Eloisan valvontatiimille. Vaaratapahtumat raportoidaan ja käsitellään seuraavasti:

1. Potilasturvallisuuteen ja työturvallisuuteen liittyvät haittatapahtumat ja läheltä piti-tilanteet kirjataan HaiPro-järjestelmään. Lääkepoikkeamista otetaan lisäksi yhteys lääkäriin toimintaohjeiden saamiseksi.
Anestesiatoimintaan liittyvät päivittäiset vaaratilanteet käydään läpi myös anestesiaalääkäreiden aamuraportilla.
2. Yksikön esihenkilö käy läpi yksikkönsä HaiPro-ilmoitukset, ja ne käsitellään säännöllisesti osastokokouksissa.
3. Esihenkilö käynnistää korjaavat toimenpiteet, ja kirjaa ne HaiPro-järjestelmään
4. Yksikön esihenkilö käy säännöllisesti läpi HaiPro-tilastot
5. Tiedottaminen sovituista muutoksista tehdään kirjallisesti esim.sähköpostilla

Epäkohtailmoitusten käsittely

Henkilöstön on ilmoitettava viipymättä toiminnasta vastaavalle henkilölle, jos tehtävissään huomaa tai saa tietoonsa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan potilaan hoidon tai palvelun toteuttamisessa. Ilmoitus tehdään Keralla-valikosta löytyvällä sähköisellä lomakkeella, jonka leikkausosaston esihenkilö käsittelee. Vastaava henkilö tekee tarvittavat selvitykset ja toimenpiteet epäkohdan tai sen uhan poistamiseksi.

Seuraavilla sivuilla on määritelty, miten yksikön riskienhallinnan prosessissa toteutetaan epäkohtiin liittyvät korjaavat toimenpiteet. Jos epäkohta on sellainen, että se on korjattavissa yksikön omavalvonnan menettelyssä, se otetaan välittömästi työn alle. Jos epäkohta on sellainen, että se vaatii järjestämisvastuussa olevan tahon toimenpiteitä, siirretään vastuu korjaavista toimenpiteistä toimivaltaiselle taholle.

Omavalvonnan toimeenpano

Riskienhallinnan järjestelmät ja menettelytavat (3/3)

Korjaavat toimenpiteet

Riskienhallinnan prosessissa sovitaan todettujen haittatapahtumien ja epäkohtien korjaamiseen liittyvistä toimenpiteistä. Muutosta vaativien laatupoikkeamien juurisyyt selvitetään ja suunnitellaan tarvittavat toimenpiteet muutoksen aikaansaamiseksi. **Korjaavista toimenpiteistä tehdään kirjaukset vaaratilanneilmoitus järjestelmään.**

Yksikön esihenkilö seuraa säännöllisesti korjaavien toimenpiteiden toteutumista. Sovituista muutoksista työskentelyssä ja korjaavista toimenpiteistä tiedotetaan viipymättä henkilökunnalle ja muille yhteistyötahoille. Päivittäisessä viestinnässä henkilökunnan kesken käytetään viestisovelluksia tai työkaluja, joilla henkilökunta pysyy ajan tasalla toimenpiteistä.

Korjaavat toimenpiteet ja muutettavat työkäytännöt kirjataan HaiPro-ilmoitukseen ja käsitellään säännöllisesti yhdessä henkilöstön kanssa.

Mahdollisista muutoksista tiedotetaan henkilöstölle sähköpostitse ja tarvittaessa yksikön ohjeistuksia muutetaan.

Henkilöstön osallistaminen korjaavien toimenpiteiden suunnitteluun ja toteutukseen:

- Korjaavat toimenpiteet käsitellään yhdessä osastopalaverissa
- Sovitaan korjaavista toimintatavoista

Potilasturvallisuuden kannalta leikkausosaston toiminnan keskeisimmät riskit ovat:

- lääkehoito
- Leikkausasennot
- Suuren leikkaus- ja anestesiaariskin potilaan riskin tunnistaminen etukäteen ja hoito leikkaussalissa
  - Edelliseen liittyvä tiedonkulun katkos

Lue lisää:

- [Asiakas- ja potilasturvallisuusstrategia ja toimeenpanosuunnitelma 2022-2026 – STM](#)

Riski- ja epäkohtailmoitusten käsittely (1/3)

Haittatapahtuman huomaaminen

Potilaan epäasiallinen kohtelu

esimerkiksi potilaan epäasiallinen kohtaaminen tai loukkaamista sanoilla

Muu epäkohta palvelun toteutuksessa tai epäkohdan uhka

esimerkiksi potilasturvallisuudessa ilmenevät puutteet, potilaan kaltoinkohtelu ja toimintakulttuurista johtuvat potilaalle vahingolliset toimet taikka lainvastaisuus, sekä epäkohdan uhka, joka on ilmeinen tai voi johtaa epäkohtaan.

Tapahtuman kirjaus

- Ilmoitus esihenkilölle ja täyttämällä lomake*

Ilmoituksen käsittely ja korjaavat toimenpiteet

- Esihenkilö käsittelee ilmoituksen ja tekee tarvittavat selvitykset ja toimenpiteet epäkohdan tai sen uhan poistamiseksi yksikössä
- Esihenkilö ilmoittaa asiasta tulosaluepäällikölle
- Esihenkilö toimittaa lomakkeen Eloisan kirjaamoon, josta asia avataan yksikön tulosaluepäällikölle
- Keskustelu tarvittaessa asianomaisten kanssa
- Tulosaluepäällikkö käy läpi ilmoituksen ja toimenpiteet, joihin on ryhdytty, ja tekee tarvittaessa täydennykset lomakkeeseen ja määrittää ovatko tehdyt toimenpiteet riittävät.

Tapahtuman dokumentointi, viestintä ja raportointi

- Ilmoitukset käsitellään työyksiköissä ja tulosyksiköissä sekä palvelualueen esimiesten kanssa sekä organisaation omilla työkokouksissa koulutusmielessä noudattaen tietosuojaa
- Jos epäkohtaa ei korjata viivytyksettä, ilmoituksen vastaanottaneen henkilön on ilmoitettava ja ilmoituksen tehnyt henkilö voi ilmoittaa asiasta valvontaviranomaiselle
- Yksikön vastuuhenkilö käy valvontatiimin kanssa läpi tulleet ilmoitukset läpi
- Tulosaluepäällikkö kuittaa asian käsitellyksi asianhallintajärjestelmässä

Seuranta

- Ilmoitus valvontatiimille, mikäli korjaavia toimenpiteitä ei käynnistetä, tai epäkohtaa ei saada korjattua.
- Valvontatiimi selvittää asiaa ja ilmoittaa selvittelyjen ja omien toimenpiteidensä jälkeen valvontaviranomaiselle asiakas- ja potilasturvallisuutta olennaisesti vaarantavat epäkohdat sekä asiakas- ja potilasturvallisuutta vakavasti vaarantaneet tapahtumat, vahingot tai vaaratilanteet sekä muut sellaiset puutteet, joita omavalvonnallisin toimin ei pystytä korjaamaan.
- Ilmoitusten perusteella kehitetään toimintaa.
- Palvelupisteen omavalvontasuunnitelmassa kuvatun toiminnan toteutumista seurataan. Seurannasta tehdään selvitys ja sen perusteella tehtävät muutokset julkaistaan neljän kuukauden välein yleisellä tasolla Eloisan nettisivuilla sekä pidetään julkisesti nähtävänä palveluyksikössä. Salassa pidettäviä tietoja ei saa julkaista.

* Täytettävä lomake löytyy Kerralla-valikosta ja yksityiselle palveluntuottajalle <https://etelasavonha.fi/asiakkaan-opas/a-siakas-ja-potilasturvallisuus-ja-valvonta/omavalvontaohjelm-a-ja-suunnitelmat/>

Riski- ja epäkohtailmoitusten käsittely (2/3)

Riski- ja epäkohtailmoitusten käsittely (3/3)

Vakavia vaaratapahtumia ovat:

- Tapahtuma, joka johti tai olisi voinut johtaa potilaan kuolemaan tai hengenvaaraan
- Tapahtuma, joka johti tai olisi voinut johtaa sairaalahoidon aloittamiseen tai jatkamiseen sekä aiheuttanut huomattavia terveysvaikutuksia
- Tapahtuma, joka aiheutti tai olisi voinut aiheuttaa merkittävän tilapäisen tai pysyvän vamman, haitan tai toimintakyvyn heikkenemisen
- Potilaalle suoritettiin virheellinen toimenpide
- Väärä toimenpidekohde
- Hoito annettiin väärälle potilaalle
- Määrätty hoito on jäänyt merkittävältä osin antamatta.

Omavalvonnan toimeenpano

Riskienhallinnan työnjako

Riskienhallinta vaatii sitoutumista ja aktiivisia toimia koko henkilökunnalta.

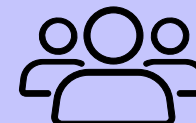
Työntekijä

- On veloitettu ilmoittamaan kaikista havaituista riskeistä, vaaratilanteista ja epäkohdista:
  1. suoraan omalle esihenkilölle ja
  2. tekemällä HaiPro-ilmoituksen tai
  3. täyttämällä Kerralla-valikon lomakkeen (henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus)
- Ottaa tarvittaessa yhteyttä lääkäriin lääkkeisiin tai lääkehoitoon liittyvän poikkeaman tapahtuessa
- Osallistuu turvallisuustason ja -riskien arviointiin, omavalvontasuunnitelman laatimiseen ja turvallisuutta parantavien toimenpiteiden toteuttamiseen
- Sitoutuu riskienhallintaan ja toteuttaa aktiivisesti kaikkia siihen liittyviä toimia
- Huolehtii, että omalta osaltaan edistää luottamuksellista ilmapiiriä, jossa voidaan keskustella avoimesti riskeistä ja laadun hallintaan liittyvistä asioista

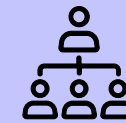
Esihenkilö

(anestesiaylilääkäri)

- On veloitettu työntekijöiden tavoin ilmoittamaan kaikista havaituista riskeistä, vaaratilanteista ja epäkohdista
- Vastaa yksikön turvallisuustason ja -riskien arvioinnista, omavalvontasuunnitelman laatimisesta ja turvallisuutta parantavien toimenpiteiden toteuttamisesta
- Vastaa henkilökunnan perehdyttämisestä omavalvonnan periaatteisiin ja toimeenpanoon mukaanlukien henkilöstön lakisääteinen ilmoitusvelvollisuus. Huolehtii omavalvonnan ohjeistamisesta ja järjestämisestä sekä siitä, että työntekijöillä on riittävästi tietoa turvallisuusasioista
- Vastaa siitä, että turvallisuuskysymysten käsittelylle on myönteinen asenneympäristö
- Käy läpi yksikkönsä HaiPro-ilmoitukset ja vie ne säännöllisesti käsittelyyn osastokokoukseen
- Vastaa yksikössä toteutettavista korjaavista toimenpiteistä ja niihin liittyvästä tiedottamisesta henkilökunnalle sekä yhteistyökumppaneille
- Kirjaa korjaavat toimenpiteet HaiPro- järjestelmään ja seuraa säännöllisesti niiden toteutumista
- Mikäli korjaavia toimenpiteitä ei käynnistetä, tai epäkohtaa ei saada korjattua, esihenkilö ilmoittaa asiasta ylemmälle johdolle.

Johto

- On veloitettu työntekijöiden tavoin ilmoittamaan kaikista havaituista riskeistä, vaaratilanteista ja epäkohdista
- Huolehtii omavalvonnan ohjeistamisesta ja järjestämisestä sekä siitä, että esihenkilöillä on riittävästi tietoa turvallisuusasioista
- Huolehtii siitä, että turvallisuuden varmistamiseen on osoitettu riittävästi resursseja
- Sitoutuu riskienhallintaan ja toteuttaa aktiivisesti toimia riskienhallintaan
- Vastaa asiakas-/potilasturvallisuuden toteutumisesta häiriö- ja poikkeustilanteissa
- Seuraa omavalvonnan toteutumista ja raportoi siitä 4kk välein valvontatiimille

Lue lisää:

- [Riskienhallinta ja turvallisuussuunnitelu. Opas sosiaali- ja terveydenhuollon johdolle ja turvallisuusasiantuntijoille – VN](#)

Häiriötilanteet/poikkeusolot

Toimintayksikössä tulee varautua poikkeusoloihin ja häiriötilanteisiin ja laatia valmiussuunnitelma yhteistyössä henkilöstön kanssa.

- suuronnettomuus-ohjeistus
- palo- ja pelastusohje
- valmiussuunnitelman mukainen riskien arviointi poikkeustilanteita varten

Henkilöstön osallistaminen suunnitteluun ja toteutukseen

Leikkausosastolle on laadittu ohjeistus:

- SUURONNETTOMUUS VIRKA-AIKANA
- SUURONNETTOMUUS PÄIVYSTYSAJALLA

Henkilökunnan tulee perehtyä eritoten päivystysajan suuronnettomuus-ohjeistukseen, koska silloin 24/7 leikkaushoitaja toimii leikkausosaston toiminnan koordinoijana ennen lisäävun tuloa.

Lue lisää: [STM:n valmiusasiat](#) ja [Valmiuslaki 1552/2011](#)

Potilaan asema ja oikeudet

Potilaan asema ja oikeudet

Itsemääräämisoikeus on jokaiselle kuuluva perusoikeus, jota vahvistetaan toiminnassa.

Me leikkausosastolla...

kunnioitamme potilaan itsemääräämisoikeutta ja tuemme potilaan kokonaisvaltaista osallistumista omaan hoitoprosessiinsa

Minulla potilaana on oikeus...

henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen sekä laadukkaaseen palveluun, hoitoon ja hyvään kohteluun ilman syrjintää.

- Minua kohdellaan kunnioittaen ihmisarvoani, vakaumustani ja yksityisyyttäni.
- Näkemykseni ja toiveeni huomioidaan palveluja ja hoitoa suunniteltaessa ja toteutettaessa.

Jos olen tyytymättömän palvelun laatuun ja/tai saamaani kohteluun, voin...

antaa palautetta tai kehittämideoita

tehdä ilmoituksen

tilanteesta, joka on aiheuttanut tai olisi voinut aiheuttaa haittaa

tehdä muistutuksen

tilanteesta, joka on aiheuttanut tai olisi voinut aiheuttaa haittaa

Saan lisätietoa ja neuvoja tarvittaessa henkilökunnalta, sosiaali- ja potilasasiavastaavalta tai kuluttajaoikeusneuvonnasta

Potilaan asema ja oikeudet

Itsemääräämisoikeuden vahvistaminen

Itsemääräämisoikeus on jokaiselle kuuluva perusoikeus, joka muodostuu oikeudesta **henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen**. Siihen liittyvät läheisesti oikeudet **yksityisyyteen ja yksityiselämän suojaan**. Henkilökohtainen vapaus suojaa henkilön fyysisen vapauden ohella myös hänen **tahdonvapauttaan ja itsemääräämisoikeuttaan**. Terveystieteiden palveluissa henkilökunnan tehtävänä on kunnioittaa ja vahvistaa potilaan itsemääräämisoikeutta ja tukea hänen osallistumistaan palvelujensa ja hoitonsa suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Itsemääräämisoikeutta koskevista periaatteista ja käytännöistä keskustellaan sekä osallistuvan hoitohenkilökunnan lisäksi muita henkilöitä. Heräämövaiheessa potilasta hoitavan lääkärin että läheisten kanssa. Itsemääräämisoikeutta rajoittavista toimista lääkäri tekee kirjalliset päätökset ja tiedot kirjataan asiakkaan palvelu-, hoito tai kuntoutussuunnitelmaan.

Itsemääräämisoikeutta voidaan rajoittaa ainoastaan silloin, kun potilaan tai muiden henkilöiden terveys tai turvallisuus uhkaa vaarantua, eikä muita keinoja ole käytettävissä. Rajoitustoimenpiteet on toteutettava lievimmän rajoittamisen periaatteen mukaisesti ja turvallisesti henkilön ihmisarvoa kunnioittaen.

Leikkausosastolla annettava hoito perustuu vapaaehtoisuuteen. Potilaalla on oikeus päättää omasta hoidostaan ja hän voi myös halutessaan kieltäytyä tarjotusta hoidosta. Kunnioitamme päivittäisessä työssämme potilaan

itsemääräämisoikeutta ja valinnanvapautta. Potilaan hoito on järjestettävä ja häntä on kohdeltava siten, ettei hänen ihmisarvoaan loukata sekä että hänen vakaumustaan ja hänen yksityisyyttään kunnioitetaan.

Potilaiden yksityisyys varmistetaan niin, että potilaiden asioita käsittelevät vain heidän hoitoonsa osallistuva henkilökunta eikä potilaiden asioita käsitellä yleisissä tiloissa. Potilaiden yksityisyyttä pyritään suojaamaan ilmoittautumisen yhteydessä sekä odotustilassa tilojen järjestelyillä sekä huolellisella tietosuojan toteutumisella. Potilashoito tapahtuu pääsääntöisesti tiloissa, joissa ei ole potilaan hoitoon osallistuvan hoitohenkilökunnan lisäksi muita henkilöitä. Heräämövaiheessa yksityisyyttä on mahdollista taata väliverholla, mutta verho takaa ainoastaan näkösuojan. Henkilökuntaa sitoo vaitiolovelvollisuus

Rajoittamistoimet on mitoitettava oikein ja valittava lievin mahdollinen toimenpide/keino.

Rajoittamistoimenpiteitä tarvitaan potilasturvallisuuden varmistamiseksi

- sängyn laitojen nostaminen heräämössä
- rauhoittavaa keskustelua
- tarvittaessa rauhoittava lääkitys

Potilaan asema ja oikeudet

Potilaan osallisuus (1/4)

Hoidon tarpeen arviointi

Potilaan hoitoon pääsystä säädetään terveydenhuoltolaissa (1326/2010). Hoitoon pääsystä tulee noudattaa lakisääteisiä määräaikoja.

Hyvinvointialueen on järjestettävä toimintansa siten, että potilas voi saada arkipäivisin virka-aikana saman päivän aikana yhteyden terveyskeskukseen tai muuhun perusterveydenhuollon toimintayksikköön ja saada yksilöllisen arvion tutkimustensa tai hoitonsa tarpeesta ja kiireellisyydestä sekä siitä, minkä terveydenhuollon ammattihenkilön tekemiä tutkimuksia tai antamaa hoitoa potilas tarvitsee.

Kiireellinen leikkaushoito on annettava sitä tarvitsevalle potilaalle hänen asuinpaikastaan riippumatta. Kiireellisellä leikkaushoidolla tarkoitetaan äkillisen sairastumisen, vamman, pitkäaikaissairauden vaikeutumisen tai toimintakyvyn alenemisen edellyttämää välitöntä leikkaushoitoa, jota ei voida siirtää ilman sairauden pahenemista tai vamman vaikeutumista.

Potilaan asema ja oikeudet

Potilaan osallisuus (2/4)

Potilaan leikkaushoitoa koskeva suunnitelma

Suunnitelmasta säädetään Laki potilaan asemasta ja oikeudesta 4 a §:ssä. **Terveyden- ja sairaanhoitoa toteutettaessa on tarvittaessa laadittava tutkimusta, hoitoa, lääkinnällistä kuntoutusta koskeva tai muu vastaava suunnitelma.**

Suunnitelmasta tulee ilmetä potilaan hoidon järjestäminen ja toteuttamisaikataulu. Suunnitelma on laadittava yhteisymmärryksessä potilaan, hänen omaisensa tai läheisensä taikka hänen laillisen edustajansa kanssa. Suunnitelman sisällöstä ja asiaan osallisista on lisäksi voimassa, mitä niistä erikseen säädetään.

Leikkausosasto toimii osana hoitoprosessia, mutta ei toimenpideyksikkönä vastaa potilaan terveyden ja sairaanhoidon suunnitelmien laatimisesta.

Toimenpidekäynnin yhteydessä potilaiden terveyteen ja hoitoon liittyvät suunnitelmat, tavoitteet ja toteutus kirjataan potilastietojärjestelmään.

Potilaan asema ja oikeudet

Potilaan osallisuus (3/4)

Potilaan osallistuminen toiminnan kehittämiseen

Potilaiden huomioon ottaminen on olennainen osa palvelun sisällön, laadun, potilasturvallisuuden ja omavalvonnan kehittämistä. Koska laatu ja hyvä hoito voivat tarkoittaa eri asioita henkilöstölle ja potilaille, on systemaattisesti eri tavoin kerätty palaute tärkeää saada käyttöön yksikön toiminnan kehittämisessä. Potilaiden osallisuus tarkoittaa heidän näkemystensä ja toiveidensa huomioon ottamista kaikissa palveluun ja toiminnan kehittämiseen liittyvissä tilanteissa.

Potilas voi antaa palautetta tai kehittämisideoita:

1. suoraan työntekijälle tai leikkausosaston esihenkilölle
2. täyttämällä sähköisen palautelomakkeen osoitteessa: [Lähetä palautteesi – Eloisa \(etelasavonha.fi\)](#)

Potilaan asiallinen kohtelu ja mahdollisista epäkohdista ilmoittaminen

Leikkausosastolle toimenpiteeseen tulevilla potilaalla on oikeus laadultaan hyvään hoitoon sekä hyvään kohteluun ilman syrjintää. Potilasta kohdellaan hänen ihmisarvoaan, vakaumustaan ja yksityisyyttään kunnioittaen eikä potilaaseen kohdistuvaa epäasiallista kohtelua hyväksytä.

Mikäli epäasiallista kohtelua havaitaan, tilanne selvitetään keskustellen asianosaisten kanssa. Tarvittaessa tilanteen selvittelyyn voidaan pyytää mukaan operatiivisen alueen ylempää johtoa.

Potilas voi tehdä ilmoituksen:

1. ilmoittamalla suoraan työntekijälle tai leikkausosaston esihenkilölle
2. mikäli kyseessä on vaaratilanne, täyttämällä sähköisen ilmoituksen osoitteessa:
[Oma ilmoitus vaaratilanteesta - Eloisa \(etelasavonha.fi\)](#).

Potilaan asema ja oikeudet

Potilaan osallisuus (4/4)

Potilaan oikeusturva

Terveydenhuollon toiminnan on oltava laadukasta, turvallista ja asianmukaisesti toteutettua. Potilasta on kohdeltava kunnioittaen hänen ihmisarvoaan, vakaumustaan ja yksityisyyttään.

Palveluun, hoitoon tai kohteluun tyytymättömän kannattaa ensisijaisesti keskustella palvelua antaneen ammattihenkilön, tämän esihenkilön tai potilasasiavastaavan kanssa. Mikäli asia ei selviä näin, asiasta voi tehdä kirjallisen muistutuksen.

Muistutus on palvelun laatuun, potilasturvallisuuteen tai muuhun terveystalouden toimintaan liittyvä ilmoitus. Palvelun laatuun ja saamaansa kohteluun tyytymättömällä potilaalla on oikeus tehdä muistutus johtavalle viranhaltijalle. Muistutuksen voi tehdä tarvittaessa myös potilaan laillinen edustaja, omainen tai läheinen. Muistutukset toimitetaan potilasasiavastaavalle. Muistutus käsitellään Eloisassa viivytyksettä. Muistutuksen vastaanottaja antaa kirjallisen, perustellun vastauksen.

Potilaan palveluun tai kohteluun liittyvä muistutus ohjeineen [Eloisan nettisivuilla](#).

Yhteystiedot ja lisätietoja:

Sosiaali- ja potilasasiavastaava

- Neuvoa ja ohjaa asiakas- ja potilaslain soveltamiseen liittyvistä asioista
- Avustaa mm. muistutusten ja muiden oikeusturvakeinojen käytössä
- Tiedottaa asiakkaiden ja potilaiden oikeuksista
- Toimii asiakkaiden ja potilaiden oikeuksien edistämiseksi ja toteuttamiseksi

Ota yhteyttä puhelimitse arkisin klo 9-14
+358 44 351 2818

Ethän lähetä salassa pidettäviä tietoja tavallisella sähköpostilla!

Lähetä sähköpostia osoitteeseen:
sosiaali.potilasasiavastaava@etelasavonha.fi

Kuluttajaneuvonta (KVV)

- Antaa tietoa kuluttajan oikeuksista mm. tavaran tai palvelun virheen hyvityksestä, sopimuksista ja maksamisesta

Ota yhteyttä puhelimitse arkisin klo 9-15
+358 29 505 3050

Potilasvakuutuskeskus (PVK)

- PVK käsittelee kaikki terveyden- ja sairaanhoitoa koskevat potilasvahinkoilmoitukset

Suomessa ja maksaa korvaukseen oikeutetulle lain mukaiset korvaukset.

- [PVK:N yhteystiedot](#)

Palvelun sisällön omavalvonta

Palvelun sisällön omavalvonta

Tausta

Leikkausosaston toiminnan tavoitteena on tarjota laadukasta ja potilaan toimintakykyä tukevaa ja hyödyttävää leikkaushoitoa kustannustehokkaasti.

Perustehtävämme on potilaan hyvä hoito, joka mahdollistuu vastuullisella ja ammattitaitoisella henkilöstöllä.

Vastuullisuus tarkoittaa työntekijän sitoutumista omaan tehtäväänsä, työyhteisön hyvinvointiin ja laadukkaaseen toimintaan.

Ammatillinen kasvu, osaaminen ja asiantuntijuuden kehittyminen ovat tärkeä osa perustehtäväämme.

Hoitotyö leikkausosastolla on moniammatillista tiimityötä, jossa jokaisella on vastuu tuloksesta.

Palvelun sisällön omavalvonta

Hyvinvointia ja kuntoutumista tukeva toiminta

Leikkausosaston toiminnan periaatteena on potilaan oikea-aikainen ja vaikuttava hoito.

- Potilaan ohjaus ennen leikkausta leikkausvalmisteluista
- Huomioidaan turvallinen leikkausasento, lämpötilaus ja kivunhoito leikkauksen aikana
- Potilaan ohjaus leikkauksen jälkeen ja yhteistyö esim fysioterapeutin kanssa

Hyvinvointia ja kuntoutumista tukeva toiminta

Toimintayksikössä pyritään edistämään potilaiden fyysistä, psyykkistä, kognitiivista ja sosiaalista toimintakykyä sekä osallisuutta:

FYYSINEN

- Leikkausasennon huomiointi, lämpötalous, kivunhoito

PSYKKINEN

- Potilas huomioidaan yksilöllisesti

KOGNITIIVINEN

- Potilaille kommunikoidaan potilaan vaatimalla tasolla

SOSIAALINEN

- Potilaille mahdollistetaan yhteydenpito läheisiin jo heräämövaiheessa

OSALLISUUS

- Potilasta kannustetaan osallistumaan omaa hoitoa koskevaan päätöksentekoon

Palvelun sisällön omavalvonta

Ravitsemus

Hyvä ravitsemustila on merkittävässä roolissa potilaan toimintakyvylle ja leikkauksesta toipumiselle. Ravinto ja ruokailu ovat tärkeä osa hyvinvointia.

Leikkaukseen tulevat potilaat voivat syödä ja juoda normaalisti leikkausta edeltävänä päivänä.

Leikkauspäivänä ennen toimenpidettä on oltava ravinnotta 6 tuntia.

Leikkauspäivän aamuna tai 2 tuntia ennen leikkausta potilaan on suositeltavaa nauttia 2 dl täydennysravintovalmistetta, vettä tai kirkasta läpinäkyvää mehua.

Leikkauksen jälkeen päiväkirurgiset potilaat saavat välipalaa ja herko-potilaat kevyen päivällisaterian.

Ravitsemuksen tukeminen:

- leikkausta odottaessa täydennysravintovalmisteen käyttö
- leikkauksen aikana potilaalla on nesteyhteys, jolla turvataan riittävä nesteen saaminen
- leikkauksen jälkeen normaali ravitsemus toimenpide ja potilaan vointi huomioiden

Lue lisää: (huom. Korvaa nämä linkit yksikköosi sopivaksi tai pidä alla olevat, esim. [Terveyskylän sivusto](#))

<https://www.terveyskyla.fi/leikkaukseen>

Palvelun sisällön omavalvonta

Hygieniakäytännöt

Säännöllinen ja suunnitelmallinen siivous oleellinen osa leikkausosaston toimintaa.

Hygieniakäytännöt leikkausosastolla:

Leikkaussali ja leikkaustaso puhdistetaan jokaisen leikkauksen jälkeen ja päivän päätteeksi saliin tehdä tarkempi loppusiivous.

Vastaanottohuoneet puhdistetaan päivittäin.

Heräämössä potilaspaikat puhdistetaan jokaisen potilaan jälkeen.

Toimistohuoneet puhdistetaan 1krt/vko.

Potilaille tulee puhtaat ja pedatut potilassängyt leikkausosastolle.

Osastolla on hygieniayhdyshenkilöt ja Eloisan hygieniahoitaja toimittaa SAI-rekisterit leikkausosastolle ja ne käydään yhdessä henkilöstön kanssa läpi.

Leikkausosaston hygieniayhdyshenkilön nimi ja yhteystiedot:

Sari Ovaska, sari.ovaska@etelasavonha.fi

Riitta Vicari, riitta.vicari@etelasavonha.fi

Palvelun sisällön omavalvonta

Infektioiden torjunta

Tartuntatautilain 17 §:n mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelupisteen on torjuttava suunnitelmallisesti hoitoon liittyviä infektioita.

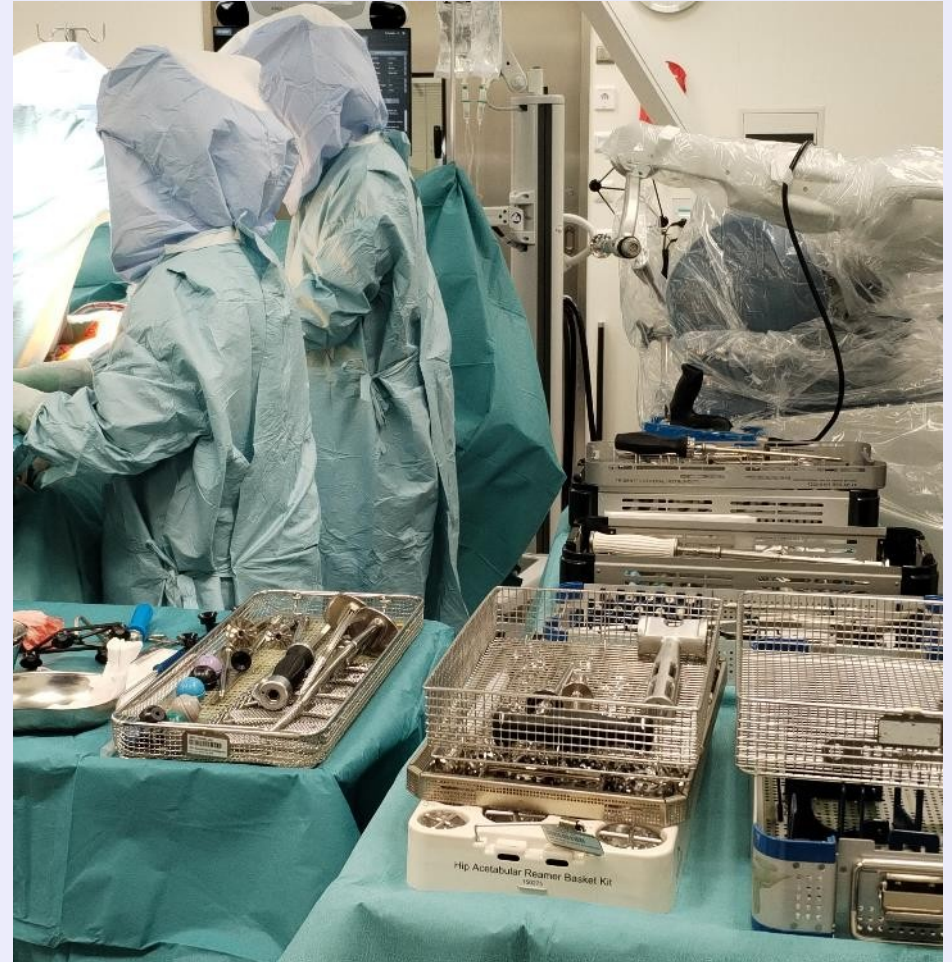
Ensisijaisesti infektioita ja tartuntatauteja ennaltaehkäistään noudattamalla tavanomaisia varotoimenpiteitä.

Tartuntataudeista ja eristyskäytännöistä on koko Eloisan alueella yhtenäiset ohjeet, joiden mukaan toimitaan.

Leikkausosastolla käytetään salityössä aina suojapähkinettä, suunenäsuojaa ja toteutetaan kirurginen käsidesinfektio ennen leikkausta.

Mahdolliset eritetahrat pyritään imeyttämään mahdollisimman pian pois.

Käsihygienian toteutumista seurataan E-huuhte sovelluksen avulla.

Palvelun sisällön omavalvonta

Terveysten- ja sairaanhoito

Leikkausosastolle tulevat potilaat tunnistautuvat osastonsihteerille henkilötodistuksen avulla. Vastaanottotilanteessa potilaat kutsutaan nimellä lääkäri tai hoitajan luo. Mikäli potilas ei itse kykene kertomaan nimeään, tunnistamisessa käytetään apuna saattajaa tai potilaalla olevaa tunnistusranneketta.

Leikkaussalissa potilaan henkilöllisyys varmistetaan kysymällä nimi ja henkilötunnus ja samalla tarkistetaan henkilöllisyys potilasrannekkeesta. Yksikössä käytetään kaikkien potilaiden kohdalla leikkaushoidon tarkistuslistaa (check-list). Tarkistuslistalla tarkistetaan potilaan henkilötiedot, sairaustiedot ja leikattava kohde.

Leikkausosastolla potilaat ovat toimenpiteiden aikana sekä heräämössä jatkuvassa seurannassa ja voinnin muutoksiin ja peruselintoimintojen häiriöihin reagoidaan välittömästi.

Tarvittaessa lääkäri saadaan nopeasti paikalle.

Palvelun sisällön omavalvonta

Lääkehoito

Palvelupisteen lääkehoito perustuu palvelupistekohtaiseen lääkehoitosuunnitelmaan, joka on laadittu sosiaali- ja terveysministeriön Turvallinen lääkehoito –oppaan mukaisesti. Lääkehoitosuunnitelma on osa henkilöstön perehdyttämistä.

Lääkehoitoon liittyvät käytännöt:

Leikkausosaston lääkehoitosuunnitelma on laadittu 2022 ja se on päivitetty 12/24.

Suunnitelman on laatinut leikkausosaston lääkehoidon vastuuhoitajat, osastonhoitaja ja anestesian ja kirurgian ylilääkäri.

Suunnitelman päivittämisestä vastaavat lääkevastuuhoitajat.

Ylilääkäri ja osastonhoitaja hyväksyvät muutokset. Suunnitelmaa tarkastellaan kerran vuodessa tai tarpeen mukaan tai jos toimintaan tulee muutoksia.

Osaamista ylläpidetään ja seurataan monella tavoin esim. love-lääkehoidon osaaminen, perehdyttäminen, koulutukset ja tiedonjako.

Lääkeasioista tiedotetaan pääsääntöisesti sähköpostilla, joissa on tietoa lääkkeistä, käytännöistä, kirjauksesta ja muutoksista.

Sovitut käytännöt auttavat ja helpottavat osaamista ja vähentävät virheitä.

Lääkehoitoon liittyvät käytännöt:

- älylääkekaapit heräämön ja leikkaussalien käytössä
- 10 leikkaussalia ja niissä anestesiapöydät, joissa peruslääkkeet anestesiaa varten, lisäksi pöytä ns.ulkopiste-anestesioita varten
- anestesiahoitajat huolehtivat salin lääkkeiden täydennykset älylääkekaapista päivittäin
- elvytyslääkkeet defibrillaattorivaunussa
- skopia-pöydässä toimenpiteessä tarvittavia lääkkeitä

Palvelun sisällön omavalvonta

Monialainen yhteistyö

Terveystieteiden potilas voi tarvita useita palveluja yhtäaikaista ja esim. iäkkäiden potilaiden siirtymät palvelusta toiseen ovat osoittautuneet erityisen riskialttiiksi. Jotta palvelukokonaisuudesta muodostuisi potilaan kannalta toimiva ja hänen tarpeitaan vastaava, vaaditaan palvelunantajien välistä yhteistyötä, jossa erityisen tärkeää on tiedonkulku eri toimijoiden välillä.

Leikkausosastolla tehdään moniammatillista yhteistyötä eri ammattiryhmien kanssa:

- Vuodeosastot ja teho-osasto
- Tukipalvelut (välinehuolto, materiaaliyksikkö, siivouspalvelut, tekniikka, logistiikka)
- Laboratoriopalvelut
- Apteekki

Potilaat siirtyvät leikkaussalista jatkohoitoon heräämöhön ja tässä yhteydessä raportointi tapahtuu suullisesti. Asiakas- ja potilastietojärjestelmään kirjatut tiedot välittyvät reaaliaikaisesti yksiköstä toiseen erikoissairaanhoidon sisällä.

Monialaisen yhteistyön eri tahot

Potilasturvallisuus

Potilasturvallisuus

Yhteistyö turvallisuudesta vastaavien viranomaisten ja toimijoiden kanssa

Eloisa ohjaa kaikkea yhteistyötä turvallisuudesta vastaavien viranomaisten ja toimijoiden kanssa. Terveysturvallisuuden lainsäädännöstä tulevat velvoitteet ohjaavat asiakas-/potilasturvallisuuden omavalvontaa. Palo- ja pelastusturvallisuudesta, asumisterveyden turvallisuudesta ja muista turvallisuuden ulottuvuuksista vastaavat eri viranomaiset kunkin alan oman lainsäädännön perusteella. **Potilasturvallisuuden edistäminen edellyttää kuitenkin yhteistyötä kaikkien turvallisuudesta vastaavien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.**

Leikkausosaston tukena potilasturvallisuuden edistämisessä ovat Eloisan valvontatiimi ja valvonta-asiantuntijat.

Tiloihin ja henkilöstöön kohdistuvissa häiriötilanteissa tehdään yhteistyötä tilannekeskuksen kanssa, joka koordinoi toimintaa.

Viranomaisten ja muiden toimijoiden edellyttämät ohjeistukset:

Leikkausosastolla on laadittu:

- suuronnettomuus-toimintakortit virka- ja päivystysajalle
- palo- ja pelastussuunnitelma
- valvontasuunnitelman mukainen riskien arviointi poikkeustilanteita varten
- perehdytykseen kuuluu häiriötilanteiden ja poikkeusolojen ohjeisiin tutustuminen

Ilmoitusvelvollisuudet turvallisuudesta vastaaville viranomaisille ja toimijoille:

- Osana asiakasturvallisuuden varmistamista on ilmoituksenvaraista toimintaa harjoittavan Palvelupisteen tehtävä terveydensuojelulain 13 §:ssä säädetty ilmoitus kunnan terveydensuojeluviranomaiselle ennen toiminnan aloittamista tai toiminnan olennaisesti muuttuessa. Ilmoituksen sisällöstä säädetään terveyden-suojeluasetuksen 4 §:ssä
- Henkilökunta tekee tarvittaessa ilmoituksen Digi- ja väestötieto virastoon **edunvalvonnan tarpeessa olevasta asiakkaasta** (holhoustoimilain mukainen ilmoitusvelvollisuus): Näin ilmoitat edunvalvontaa tarvitsevasta henkilöstä | Digi- ja väestötietovirasto (dvv.fi)
- Henkilöstö on velvollinen ilmoittamaan palovaarasta tai muusta onnettomuusriskistä pelastusviranomaisille (pelastuslain mukainen ilmoitusvelvollisuus): Ilmoitus ilmeisestä palovaarasta tai muusta riskistä | Pelastustoimi
- Huoli läheisestä, tuttavasta tai naapurista: ilmoituksen voi tehdä kuka tahansa, joka havaitsee tai saa tietää sellaisia seikkoja, joiden vuoksi henkilön palvelujen tarve olisi syytä selvittää. Varhaisella avuntarpeen tunnistamisella pyritään tukemaan ikääntyneiden hyvinvointia ja auttamaan arjessa selviytymistä: Ilmoitus Eloisan sosiaalihuoltoon.

Asiakas-/potilasturvallisuus

Henkilöstö (1/4)

Hoitohenkilöstön määrä, rakenne ja riittävyys sekä sijaisten käytön periaatteet

Henkilöstösuunnittelussa otetaan huomioon sovellettava lainsäädäntö. Suunnittelussa huomioidaan erityisesti henkilöstön riittävä terveydenhuollon ammatillinen osaaminen.

Leikkausosastolla noudatetaan toimintalähtöisen työvuorosuunnittelun periaatteita, jolloin oikeat ihmiset ovat oikeaan aikaan oikeassa paikassa, yksikön tarve ja henkilöstön osaaminen huomioon ottaen.

Henkilökunta jakaantuu päivittäisessä työssään eri erikoisalojen leikkaussaleihin, leikoon, hoidonsuunnitteluun ja heräämöhön.

Sijaisten käytön periaatteet:

Työn luonteen vuoksi leikkausosastolla välittömässä potilashoitotyössä voi työskennellä vain laillistettuja terveydenhuollon ammattilaisia.

Perehtyminen leikkausosaston työhön on pitkä, joten lyhytaikaisia sijaisia ei voi käyttää ja varahenkilöstöä on vaikea saada.

Palvelut tuotetaan omalla henkilöstöllä.

Osastonhoitaja ja apulaisosastonhoitajat huolehtivat henkilöstön riittävydestä pitkällä ja lyhyellä aikavälillä

Henkilöstön riittävyys suhteessa asiakkaiden/potilaiden palvelujen tarpeeseen:

- hoidonsuunnittelussa 5 sairaanhoitajaa (7-14:39)
- leikossa 5 sairaanhoitajaa (7-14:39)
- heräämössä klo 7.30-21 porrastetusti 8 sairaanhoitajaa, herko toimii ma-to, jolloin 1 sh heräämön yövuorossa klo 20:30-7:45
- arkisin toimii 9 leikkaussalia ja yhden salin tiimissä työskentelee 2 leikkaushoitajaa ja 1 anestesiahoitaja
- salissa työskentelevien hoitajien työaika alkaa 7:30 ja päättyy portaittain 15:09-16:30
- päivystystiimiin kuuluu 2 leikkaushoitajaa ja 1 anestesiahoitaja toinen leikkaushoitaja on 24/7 paikalla vuoroissa 7.30-19.30/19.30-7.30 anestesiahoitaja ja toinen leikkaushoitaja aktiiviyöajan jälkeen kotivarallaolossa seuraavaan aamuun saakka.

Henkilöstörakenne:

kokonaismäärä: 77 vakituista

72 sairaanhoitajaa

2 lähihoitajaa

2 apulaisosastonhoitajaa (1 osastonhoitaja

Asiakas-/potilasturvallisuus

Henkilöstö (2/4)

Henkilöstön rekrytoinnin periaatteet

Henkilöstön rekrytointia ohjaavat työlainsäädäntö ja työehtosopimukset, joissa määritellään sekä työntekijöiden että työnantajien oikeudet ja velvollisuudet.

Vakituisten työntekijöiden **rekrytoinnista päätetään hallintosäännön ja Eloisan sisäisten rekrytointiohjeiden mukaisesti**. Henkilöstön haku tapahtuu kuntarekry.fi kautta. Hakijoiden kelpoisuus varmistetaan terveydenhuollon ammattirekistereistä (TERHIKKI) sekä alkuperäisten opinto- ja työtodistusten avulla. Valvontalain myötä 1.1.2024 alkaen myös ikäänntyneiden kanssa työskenteleviltä pyydetään rikosrekisteriote. Työhaastatteluilla varmistetaan henkilöiden luotettavuus ja soveltuvuus.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöillä pitää olla hoitamiensa tehtävien edellyttämä riittävä suullinen ja kirjallinen kielitaito. Kielitaito varmistetaan Eloisassa opinto-, tutkinto- tai työtodistusten avulla.

Leikkausosastolla sairaanhoitaja voi työskennellä hoidonsuunnittelussa, leikkaukseen valmistelevissa tehtävissä leiko-hoitajana, leikkaussalissa anestesia – tai leikkaushoitajana ja postoperatiivisen vaiheen hoitajana heräämössä.

Rekrytoinnin erityispiirteet:

- Rekrytoinnin erityispiirteet vaihtelevat työpisteen mukaan
- Leikkaushoitajan ja anestesiahoitajan tehtäviin salityöhön katsomme eduksi kokemusta tai syventäviä opintoja perioperatiiviseen työhön
- Perehtymisaika on pitkä, joten toivomme sitoutumista työhön
- Esihenkilöt haastattelevat rekrytoitavat työntekijät ennen valintaa

Lue lisää:

- [Riittävän kielitaidon osoittaminen – Valvira](#)

Asiakas-/potilasturvallisuus

Henkilöstö (3/4)

Henkilöstön perehdyttäminen ja täydennyskoulutus

Leikkausosaston henkilöstö perehdytetään potilastyöhön, potilastietojen käsittelyyn ja tietosuojaan sekä omavalvonnan toteuttamiseen. Sama koskee myös yksikössä työskenteleviä opiskelijoita ja paluun jälkeen pitkään tehtävistä poissaolleita.

Yksikössä on käytössä perehdytysohjelma. Esihenkilöt varmistavat perehdytyksen toteutumisen dokumentoimalla ja seurantakeskustelulla.

Työnantajalla on täydennyskoulutusvelvollisuus. Erillinen koulutussuunnitelma tukee osaltaan täydennyskoulutuksen toteutumista.

Omavalvontasuunnitelma liitteineen toimii myös perehdytyksen välineenä työyksiköissä.

Henkilöstön perehdytys toimintayksikössä:

Leikkausosastolle on laadittu perehdytysohjelma, jonka mukaan perehdytystä toteutetaan.

Uudelle työntekijälle on nimetty perehdyttäjä, mutta päivittäinen perehdyttäminen on koko henkilökunnan vastuulla.

Perehtymisen edistymistä käydään läpi perehtymiskeskusteluissa esihenkilöiden kanssa.

Perehtymisaika vaihtelee työpisteestä ja henkilön kokemuksesta riippuen.

Asiakas-/potilasturvallisuus

Henkilöstö (4/4)

Anestesia­lääkärit

Määrä

Anestesia­lääkärillä tulisi olla korkeintaan 2 leikkaussalia, joissa hoidetaan yleisanestesiassa tai laajassa puudutuksessa hoidettavia potilaita. Tästä on jouduttu ajoittain poikkeamaan.

Heräämössä tehdään psykiatristen potilaiden ECT-hoidot ja näiden anestesia­lääkäriresurssi irrotetaan leikkaussaliresurssista

Ns. ulkokenttätöimintää tapahtuu kuvantamisyksikössä (MRI), synnytysyksikössä, silmäyksikössä sekä päivystyspoliklinikalla. Tähän tarvittava anestesia­lääkäriresurssi irrotetaan leikkaussaliresurssista

Erikoistuvilla lää­käreillä ainakin erikoistumisen alkuvaiheessa tulisi olla vain yksi leikkaussali hoidettavanaan.

Päivystysaika

Päivystysaikana yksi päivystäjä anestesia­lääkäri vastaa sekä leikkausalin että teho-osaston toiminnasta. Erikoistuvalla lää­kärillä on erikoislääkäri ns. takapäivystäjänä.

Päivittäinen työnjako:

- Anestesia­lääkäreiden seuraavan päivän työnjaon tekee esimieheksi ("pomo") merkitty anestesia­lääkäri. Tämä työnjako tulisi olla tehtynä klo 12:00 mennessä.
- Työjaossa anestesia­lääkäreille jaettu leikkaussali/potilaat, joita tämä hoitaa. Lisäksi:
  - Nimetään päiväpäivystäjä
  - Heräämööä hoitava anestesia­lääkäri
  - Nimetään leikoa hoitava anestesia­lääkäri. Tämä anestesia­lääkäri katsoo anestesiapoliklinikan paperipotilaat ja vastaanotolle tulevat potilaat.
  - Nimetään mahdollisia ulkokenttiä hoitava anestesia­lääkäri
  - Nimetään tehohoidosta vastaava anestesia­lääkäri

Henkilöstörakenne:

Kokonaismäärä 10 erikoislääkäriä, joista 3 tekee $\leq 50\%$ työaika = 8 anestesia­lääkärin päivittäinen resurssi, joista:

- yksi on päivystysvapaalla
- yksi tai kaksi on sijoitettuna teho- ja valvontaosastolle
- Yksi toimii ensihoidon vastuulääkärinä eikä ole joka päivä käytettävissä
- leikkausosastolla päivittäin 3-5 erikoislääkäriä + erikoistuvia lää­käreitä 1-2

Asiakas-/potilasturvallisuus

Toimitilat

Tilojen käytön periaatteet ja toimintakäytännöt:

Leikkausosasto sijaitsee Mikkelin keskussairaalan kuumen sairaalan kolmannessa kerroksessa. Leikkausosastolla on potilaiden vastaanotto- ja odotustilat, 10 leikkaussalia, heräämötilat (14 potilaspaikkaa, lastenheräämö ja kotiutusheräämö), 5 työhuonetta, 2 taukotilaa, lääkehuone, kaksi huuhteluhuonetta, laitoshuoltajien huone, välinehuoltoon menevä huone, 2 steriilin tavaran varastoa ja 4 muuta varastohuonetta, wc-tiloja, 2 pukuhuonetta, 2 hissiä potilasliikenteen käytössä ja 2 hissiä välinehuollon ja leikkausosaston väliseen liikenteeseen.

Leikkausosaston aivan uudet salitilat on otettu käyttöön elokuussa-2019 ja entisiin leikkausosaston tiloihin remontoidut vastaanotto/heräämötilat tammikuussa 2021.

Leikkausosaston sisällä sähkö-ovet toimivat liiketunnistimilla tai käsi/jalkatunnistimilla.
Hoitologiikkapalvelut toimivat leikkausosastolla ja heidän toimipiste on steriilivarasto 2:ssa.

Tarvittaessa tehdään yhteistyötä tila- ja tukipalveluiden sekä kiinteistöhuollon kanssa. Kiinteistön huollosta ja tekniikasta vastaa Eloisan tila- ja tukipalvelut.

Terveysuojelulain 2 §:n mukaan toiminnanharjoittajan on tunnistettava toimintansa terveyshaittaa aiheuttavat riskit ja seurattava niihin vaikuttavia tekijöitä (omavalvonta) sekä suunnitelmallisesti ehkäistävä terveyshaittojen syntyminen.

Leikkausosastolla tilojen ja toiminnan riskejä kartoitetaan säännöllisesti riskien arviointi –lomakkeella, jossa arvioidaan terveyteen vaikuttavat kemialliset, mikrobiologiset ja fysikaaliset olosuhteet..

Asiakas-/potilasturvallisuus

Teknologiset ratkaisut

Henkilökunnan ja asiakkaiden turvallisuudesta huolehditaan myös teknologisin ratkaisuin.

Jokaisessa leikkaussalissa on mahdollisuus hoitaa eristyspotilaita sekä tarvittaessa käyttää läpivalaisulaitetta. Tilat on suunniteltu säteilyn käyttöön soveltuviksi ja säteilyä käytettäessä käytetään säteilyn käytöstä varoittavaa merkkivaloa. Henkilökunta ja potilaat suojataan asianmukaisesti sädesuojilla. Leikkaussalit ovat esteettömiä ja alipaineistettuja. Salien kalustus on yhteneväinen.

Yksikössä ei ole käytössä omia laboratoriotiloja, mutta yksiköstä löytyy erillinen tila kudoksenäytteiden käsittelyyn sekä laboratoriovälineiden säilytykseen.

Yleiset tilat on rakennettu esteettömiksi ja mm. oviaukot ovat riittävän leveät pyörätuolille ja/tai sängylle potilaita siirrettäessä.

Teknologisiin ratkaisuihin liittyvät käytännöt:

Leikkausosastolla on käytössä sähköinen kulunvalvonta ja tallentavia kameroita.

Tiloissa on paloilmalaitteet ja sammutusjärjestelmä.

Leikkausosaston tilat ovat pääsääntöisesti lukittuna. Potilasliikenne ovi on arkipäivisin avoinna klo 7-14:30. Virka-ajan jälkeen omaiset saavat yhteyden heräämön ovipuhelimen kautta.

Heräämössä potilailla on käytössä kutsujärjestelmä.

Komentosillan hoitaja ja heräämön vastuuhoidtaja pitävät mukana työvuoronsa aikana virve-puhelinta.

Potilasturvallisuus

Terveydenhuollon laitteet ja tarvikkeet

Terveydenhuollon **yksiköissä käytetään paljon erilaisia lääkinällisiksi laitteiksi luokiteltuja välineitä ja hoitotarvikkeita**, joihin liittyvistä käytännöistä säädetään lääkinällisistä laitteista annetussa laissa. Hoitoon käytettäviä lääkinällisiä laitteita ovat mm. pyörätuolit, rollaattorit, sairaalasängyt, nostolaitteet, verensokeri-, kuume- ja verenpainemittarit, kuulolaitteet, haavasidokset ym. vastaavat.

Läkinällisiä laitteita koskevasta ohjauksesta vastaa Fimea.

Läkinällisten laitteiden käyttöön, huoltoon ja käytön ohjaukseen sosiaalihuollon yksiköissä liittyy merkittäviä **turvallisuusriskejä, joiden ennaltaehkäiseminen on omavalvonnassa huomioon otettava asia.**

Terveydenhuollon laitteiden ja tarvikkeiden aiheuttamista vaaratilanteista ilmoitetaan Fimeaan. Eloisassa työntekijä tekee vaaratilanneilmoituksen, jonka yhteydessä vaaratilanteesta menee tieto myös Fimealle. Esihenkilö vastaa siitä, että lainmukainen ilmoitus tehdään Fimealle. Tieto turvallisuusriskeistä välitetään myös toimialuejohtajalle sekä palvelupäällikölle vaaratilanneilmoitus järjestelmässä.

Leikkausosastolla käytetään paljon erilaisia laitteita potilaan hoidossa.

Laitteiden käyttö-ohjeet löytyvät leikkausosaston O-asemalta.

Vastuuhenkilö:

Pia Matson, vs.osastonhoitaja, pia.matson@etelasavonha.fi
Eija Tuukkanen, apulaisosastonhoitaja, eija.tuukkanen@etelasavonha.fi
vastuuhoitajat
lääkintävahtimestarit

Laitteiden ja tarvikkeiden käyttö:

Laitteiden ja tarvikkeiden hankinnassa ja käytössä noudatetaan Eloisan ja laitteen toimittajien ohjeita.

Mittareiden testaus ja kalibrointi:

Hb-mittari ja verensokerimittari testataan kerran viikossa ja kun uusi liuskapurkki vaihtuu.
Act-mittari kerran kuukaudessa
Anestesiakone päivittäin

Terveysthuollon laitteet ja tarvikkeet

Yksiköissä käytetään paljon erilaisia lääkinällisiksi laitteiksi luokiteltuja välineitä ja hoitotarvikkeita, joita ovat:

1. Perusapuvälineet

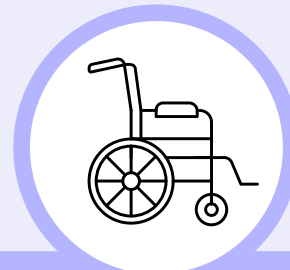
Esim. yksikön mittarit verensokerin ja verenpaineen seurantaan sekä happisaturaatiomittarit

Leikkausosastolla

Pitäydymme toimittajan antamissa ohjeissa.

Laitekohtaiset ohjeet löytyvät leikkausosaston sähköisestä tiedostosta.

Istekki Oy

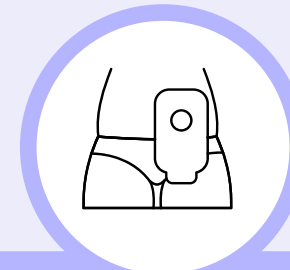

2. Erikoisapuvälineet

Pyörätuolit, paarit ja sängyt potilaiden siirtoon

Pitäydymme toimittajan antamissa ohjeissa. Ohjeet laitteiden käyttöön tulevat apuvälineyksiköstä asiakkaan käyttöön ja henkilöstö perehtyy ohjeisiin.

Apuvälineyksikön kautta

3. Hoitotarvikkeet (pitkäaikaissairauden hoitoon)

Esim. haavanhoito-, avanne- ja dialyysitarvikkeet

Hoitotarvikejakelun kautta

Pitäydymme toimittajan antamissa ohjeissa.

1

Jos laite aiheuttaa vaaratilanteen, asiakas/potilas ilmoittaa työntekijälle ja laite poistetaan käytöstä

2

Työntekijä tekee vaaratilanteesta vaaratilanneilmoituksen. Ilmoituksen yhteydessä tieto menee myös Fimeaan.

3

Ilmoitus käsitellään yksikössä.

--- Hoitotarvikkeet ovat jäljitettävissä järjestelmässä asiakaskohtaisesti vaara- ja virhetilanteessa. ---

Potilastietojen käsittely ja kirjaaminen

Potilastietojen käsittely ja kirjaaminen

Terveystieteidenhuollossa asiakas- ja potilastiedot ovat arkaluonteisia, salassa pidettäviä henkilötietoja. Henkilötiedolla tarkoitetaan kaikkia tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön liittyviä tietoja. Henkilötietojen käsittelyä ohjaa vahvasti säädökset ja lait. Eloisan ylläpitämien asiakasrekisterien tietosuojaseloste on nähtävillä [Eloisan verkkosivuilla](#).

Potilastietojen käsittelyyn sisältyy kirjaaminen, katselu, käsittely ja salassapito. Potilastietojen katselusta ja salassapidosta on erilliset ohjeet, ja ne kerrataan säännöllisesti henkilökunnan kanssa. Työntekijä hyväksyy salassapito- ja tietosuojasitoumuksen osana työsopimusta. Lisäksi henkilökunta suorittaa Granite-tietosuojakoulutuksen. Koko henkilökunta sitoutuu salassapitovelvollisuuden ja Eloisan yleisen sosiaalisen median ohjeistuksen noudattamiseen. Eloisan tietosuojavastaava seuraa salassapitovelvollisuuden toteutumista säännöllisesti. Tietoturvan satunnaisotos tehdään tietohallintoyksikön toimesta neljästi vuodessa. Etelä-Savon hyvinvointialueella on laadittu organisaatiosoinen tietoturvasuunnitelma, jonka päivittämisestä vastaa digijohtaja.

Tietosuojavastaavan yhteystiedot

puh.015 411 4100

tietosuojavastaava@etelasavonha.fi

Tietosuojan ja henkilötietojen käsittelyyn liittyvän lainsäädännön ja ohjeistusten noudattaminen:

Henkilöstö suorittaa Granite-tietoturvakoulutuksen säännöllisesti. Uudet työntekijät perehdytetään tietosuojan ja potilastietojen käsittelyyn perehtymisvaiheessa.

Jokainen leikkausosaston työntekijä on sitoutunut noudattamaan salassapito ja tietuoja-ohjeistusta.

Potilastietoja sisältävät asiakirjat hävitetään lukollisen paperikeräyslaatikon kautta salassapitosäädösten mukaisesti

Lue lisää:

- [Määräys sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen rakenteista ja asiakasasiakirjoihin merkittävistä tiedoista – THL](#)
- [Sosiaalihuollon asiakastietojen käsittely – Tietosuojavaltuutetun toimisto](#)
- [Potilas- ja asiakastietojen ja henkilötietojen käsittely – Valvira](#)
- [Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä 784/2021](#)

Potilastietojen käsittely ja kirjaaminen

Potilastyön kirjaaminen

Potilastyön kirjaaminen on jokaisen ammattilaisen vastuulla, ja edellyttää ammatillista harkintaa siitä, mitkä tiedot kussakin tapauksessa ovat olennaisia ja riittäviä. Kirjaaminen on osa ammattitaitoa, ja on **tärkeässä roolissa kaikkien osapuolien oikeusturvan kannalta** erityisesti tilanteita selvitettäessä jälkikäteen (epäkohta tai muistutus).

Potilasasiakirjamerkinnot tulee tehdä viivytyksettä. Merkinnot tulee tehdä viimeistään viiden vuorokauden kuluessa siitä, kun potilas poistuu vastaanotolta taikka palvelutapahtuma muutoin päättyy. Potilastiedot kirjataan tietojärjestelmään.

Huom! Sosiaali- ja terveydenhuollon kirjaaminen eriytyy vuonna 2024. Kirjaamiseen liittyvät ohjeistukset löytyvät IMS-järjestelmästä.

Leikkausosastolla on käytössä sähköiset potilastietojärjestelmät:

- Lifecare ja Icca
- BCB rekisteri (tekonivel- ja selkäleikkaukset)
- THL-implanttirekisteri (yläraajan tekonivelleikkaukset)

Toimenpideyksikön luonteesta johtuen yksikössämme tapahtuva kirjaaminen on vähäistä. Potilastietojärjestelmiin kirjataan tai niihin siirtyä välittömät toimenpiteen aikaiset tapahtumatiedot reaaliaikaisesti. Potilaan hoitoon osallistuvat saavat käsitellä potilasasiakirjoja vain siinä laajuudessa kuin heidän työtehtävänsä ja vastuunsa sitä edellyttävät. Tietojärjestelmien käyttäjien käyttöoikeudet on määritelty työtehtävien mukaan.

Kirjaaminen takaa hoidon jatkuvuuden ja laadun.

Kehittäminen & Seuranta

Yhteenveto kehittämissuunnitelmasta

Toimiva omavalvonta on palvelujen laadun ja palvelutoiminnan kehittämisen tärkein väline.

Omavalvonnassa varmistetaan palvelujen saatavuus, jatkuvuus, turvallisuus ja laatu sekä asiakkaiden yhdenvertaisuus. **Omavalvonta on palvelupisteissä toteutettavaa jatkuvaa ja säännöllistä toiminnan tarkastelua ja valvontaa**, joka tuottaa tietoa kehitystyön pohjaksi.

Palvelupistekohtaista tietoa palvelun laadun ja potilasturvallisuuden kehittämisen tarpeista saadaan useista eri lähteistä. Omavalvonnan toimeenpanon prosessissa (riskienhallinnan prosessi) käsitellään kaikki potilasturvallisuusriskit, epäkohtailmoitukset ja tietoon tulleet kehittämistarpeet. Korjaaville toimenpiteille sovitaan suunnitelma riskin vakavuuden mukaan. Lisäksi palvelun laadun ja vaikuttavuuden jatkuvaa kehittymistä varmistetaan muun muassa tiedolla johtamisen keinoin, eli seuraamalla erilaisia sovittuja tulosmittareita.

Omavalvontasuunnitelmaan kootaan yhteenveto kehittämissuunnitelmasta kuvaamalla kehittämistoimenpiteitä.

Kehittämissuunnitelma - toimenpiteet

1. Mikkelin ja Savonlinnan leikkaustoiminnan yhdistämiseen liittyvä muutos

Henkilöstön rekrytointi

Välineistö

2. Oikea-aikaiset palvelut

Toimiva ja sujuva leikkaushoitoprosessi

3. Yhteistyö

Yhteistyön kehittäminen eri yhteistyökumppanien kanssa

Omavalvontasuunnitelman seuranta

Yksikkö seuraa omavalvontasuunnitelmaa tarkistamalla suunnitelman vuosittain. Lisäksi suunnitelma päivitetään, kun toiminnassa tapahtuu palvelun laatuun ja asiakas-/potilasturvallisuuteen liittyviä muutoksia tai omavalvonnan säädösten muuttuessa.

Kehittämissuunnitelman toimenpiteiden seuranta tapahtuu palveluyksikössä/palvelupisteissä.

Omavalvontaohjelmassa toteutumisen seurantaan perustuvat havainnot ja niiden perusteella tehtävät toimenpiteet julkaistaan 4 kk välein Eloisan nettisivuilla (1.1.2024 alkaen).

Omavalvonnan seuranta

- Eloisan omavalvontaohjelma ja omavalvontasuunnitelmat internetsivuilla
- Valvonnan yhteystiedot - Eloisa (etelasavonha.fi)
  - Ensisijaisesti palaute annetaan suoraan hoitavalle henkilöstölle ja palvelupisteen vastuuhenkilölle. Jos palvelussa on havaittavissa asiakas- ja potilasturvallisuuteen vaikuttava seikkoja, jotka eivät ole annetusta palautteesta huolimatta parantuneet, asiasta kannattaa olla yhteydessä hyvinvointialueen valvontatiimiin.

Omavalvontasuunnitelman päivittäminen ja ajantasaisuus:

Leikkausosaston omavalvontasuunnitelma tarkastetaan ja päivitetään vuosittain tai silloin kun toiminnassa tapahtuu palvelun laatuun tai potilasturvallisuuteen liittyviä muutoksia.

Omavalvonnan vastuuhenkilö huolehtii yhdessä henkilöstön kanssa omavalvontasuunnitelman ajantasaisuudesta.

Toiminnan kehittäminen yksikön ja Eloisan tasolla

Tavoite	Palveluysiköt/-pisteet	Tiedon lähteet	Kehittämisen sykli		Käsittely	Lopputulema
 <p>Laadukkaat palvelut, asiakas/potilas-turvallisuus hyvällä tasolla, vähemmän vaara-tapahtumia</p>		<p>Raportointityökalun (HaiPro) ilmoitukset</p> <ul style="list-style-type: none"> ilmoitukset epäkohdista ja niiden uhista ilmoitukset läheltä piti -tilanteista, vaaratilanteista, lääkepoikkeamista ja viallisista laitteista <p>Potilaspalautteet</p> <ul style="list-style-type: none"> suulliset palautteet työntekijöille sähköiset palautteet <p>Työntekijöiden kokemukset</p> <ul style="list-style-type: none"> ennaltaehkäisevät toimet riskienhallintaan perustuen työntekijöiden kokemukseen <p>Tiedolla johtamisen mittarit</p> <ul style="list-style-type: none"> toiminnan mittarit 	Tiedon seurannan sykli	Selite	<ul style="list-style-type: none"> Tunnistetaan korjaavat toimenpiteet, ja otetaan ne käyttöön arjen toiminnassa. Päivitetään omavalvonta-suunnitelmaan kehittämistoimenpiteet kerran vuodessa, ja otetaan korjaavat toimet käyttöön. 	<p>Toiminnan kehittäminen nopealla syklillä palavereissa sovitun perusteella.</p> <p>Yksikön kehittämissuunnitelma julkaistaan omavalvontasuunnitelmassa kerran vuodessa.</p>
	Eloisan taso	<p>Epäkohtailmoitukset</p>	tapahtuessa	Yksikön esihenkilö käsittelee.		<ul style="list-style-type: none"> Tunnistetaan palvelua koskevat korjaavat toimenpiteet, ja otetaan ne käyttöön palvelun kaikissa yksiköissä. Omavalvonta-ohjelman toteutumisen raportointi 4kk välein Eloisan nettisivuille. Vastuuhenkilö käy epäkohtailmoitukset valvontatiimin kanssa läpi 4 kk:n välein
<p>Asiakaspalautteet</p> <ul style="list-style-type: none"> Eloisan palautelomake 		Vuosi-tasolla	<p>Johto tarkastelee vuoden aikana saatuja asiakaspalautteita, kuuntelee yksiköiden työntekijöiden kokemuksia ja seuraa tiedolla johtamisen mittareita.</p>			
<p>Kokemukset</p> <ul style="list-style-type: none"> tiimien kehittämissideat, omavalvonnan tavoitteet 			Suunnitelmien päivittäminen vuosittain.			
<p>Tiedolla johtamisen mittarit</p> <ul style="list-style-type: none"> toiminnan mittarit asiakastytyväisyys 			satunnaisesti	Valvontatiimi suorittaa.		
<p>Yksiköiden omavalvontasuunnitelmat</p>	<p>Valvonnan kyselyt</p>					

Tiedon siirto ja kehittäminen tasojen välillä

Omavalvontasuunnitelman seuranta

Omavalvontasuunnitelman hyväksyy ja vahvistaa palvelupisteen esihenkilö

Paikka ja päiväys Mikkeli 5.3.2026

Allekirjoitus Pia Matson

Liitteet

1 – Ilmoitukset ja ilmoitusvelvollisuudet

2 – Koonti linkeistä lisätiedon pariin

Ilmoitukset ja ilmoitusvelvollisuudet

Tapaus	Ilmoitus	Henkilöstö	Asiakas tai lähipiiri	Linkki
Toiminnan kehittäminen	Palaute		x	Eloisan sähköisen palautelomakkeen osoitteessa: https://etelasavonha.fi/asiakkaan-opas/palaute-etela-savon-hyvinvointialueelle/
Ikääntyneen avuntarve	Huoli-ilmoitus <ul style="list-style-type: none"> Ilmoitus sosiaalihuollon tarpeesta (ei suostumusta) Yhteydenotto sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen (apua tarvitsevan suostumus) 	x	x	Sähköinen lomake verkkosivuilla: Ilmaise huolesi sähköisen lomakkeen kautta
Vaaratilanne	Ilmoitus työntekijälle ja sähköisen lomakkeen kautta		x	Eloisan internetsivuilla osoitteessa: https://etelasavonha.fi/asiakkaan-opas/asiakas-ja-potilasturvallisuus-ja-valvonta/oma-ilmoitus-vaaratilanteesta/ . Ilmoituksen käsittely kuvattu kohdassa "Riski- ja epäkohtailmoitusten käsittely"
	vaaratilanne-ilmoitus	x		vaaratilanne ja yhteys toiminnasta vastaavalle taholle ja asiakas- ja potilasturvallisuustiimille Ilmoituksen käsittely kuvattu kohdassa "Riski- ja epäkohtailmoitusten käsittely"
Asiakkaan epäasiallinen kohtelu	Muistutus		x	Muistutus Lomakkeet ja hakemukset - Eloisa (etelasavonha.fi)
	Valvontalain mukainen ilmoitus	x		Tulostettava ja täytettävä lomake löytyy henkilöstön intrasta Ilmoituksen käsittely kuvattu kohdassa "Riski- ja epäkohtailmoitusten käsittely"
Palvelun laitteeseen / tarvikkeeseen liittyvä vaara	Ilmoitus työntekijälle	x	x	Ilmoituksen käsittely kuvattu kohdassa "Riski- ja epäkohtailmoitusten käsittely"
Edunvalvonnan tarpeessa oleva henkilö / asiakas	Ilmoitus Digi- ja väestötieto- virastoon	x	x	Näin ilmoitat edunvalvontaa tarvitsevasta henkilöstä Digi- ja väestötietovirasto (dvv.fi)
Kodin palovaara tai muu onnettomuusriski	Ilmoitus pelastusviranomaiselle	x	x	Ilmoitus ilmeisestä palovaarasta tai muusta riskistä Pelastustoimi
Koti on terveysriski	Ilmoitus terveysvalvontaan	x	x	Savonlinna: https://www.savonlinna.fi/asukas/terveysvalvonta/asumisterveys/ Mikkeli: https://mikkeli.fi/palvelut/ymparisto/ymparistoterveydenhuolto-2/asumisterveys-ja-sisailma/ Pieksämäki: https://keskisavonymparistotoimi.fi/terveysvalvonta/asumisterveys-2/ Tee rikosilmoitus - asioi ensisijaisesti verkossa! - Poliisi
Epäilty rikos esim. asiakkaan lääkkeet häviävät	Rikosilmoitus	x	x	Tee rikosilmoitus - asioi ensisijaisesti verkossa! - Poliisi
Lääkepoikkeama	Yhteys lääkäriin	x		Ilmoituksen käsittely kuvattu kohdassa "Riski- ja epäkohtailmoitusten käsittely"

Koonti linkeistä lisätiedon pariin

Eloisa:

- Ikäohjelma vuoteen 2030 - Eloisan Ikäohjelma on osa hallitusohjelman mukaista sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistusta alueella
- Palveluopas - palveluoppaasta saat tarkempaa tietoa palvelujen järjestämisestä sekä kuinka palveluun voi hakeutua
- Tietosuojaseloste - Eloisan ylläpitämien asiakasrekisterien tietosuojaseloste
- [Omavalvontaohjelma ja omavalvontasuunnitelmat](#) – Eloisan sosiaalihuollon omavalvontaohjelma ja –suunnitelmat julkisesti nähtävillä
- Valvonnan yhteystiedot - yhteydenpidosta lisätietoja sivuilla

Muut tahot:

- Asiakas- ja potilasturvallisuusstrategia ja toimeenpanosuunnitelma 2022-2026 – Sosiaali- ja terveysministeriö
- Riskienhallinta ja turvallisuussuunnittelu. Opas sosiaali- ja terveydenhuollon johdolle ja turvallisuusasiantuntijoille - Valtioneuvosto
- Vireyttä seniorivuosiin - Ikääntyneiden ruokasuositus 4/2020 - Valtion ravitsemusneuvottelukunta
- Ikääntyneille annetut ravintoaineiden saanti- ja ruokasuositukset - Ruokavirasto
- Turvallinen lääkehoito –opas - Sosiaali- ja terveysministeriön
- [Sosiaalihuollon palveluasumisyksikön rajattu lääkevarasto](#) - Valvira
- Henkilöstön rekrytointi kuntarekryn kautta – Kuntarekry
- Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden kielitaitovaatimukset - Valvira
- [Määräys sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen rakenteista ja asiakasasiakirjoihin merkittävistä tiedoista](#) –Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
- [Sosiaalihuollon asiakastietojen käsittely](#) – Tietosuojavaltuutetun toimisto